

1000272265788**Gazdasági Szereplő**

ügyintéző: Halászné Leitold Eszter Erzsébet

ikt. szám: FPH036 /197 - 10 /2024

hiv. szám: [Hivatkozási szám]

tárgy: Kiegészítő tájékoztatás 2. megküldése a
"Hivatali személyszállítás 2025-2026"
tárgyú beszerzési eljárásban**Tisztelt Gazdasági Szereplő!**

A Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala, mint Ajánlatkérő által kezdeményezett **„Hivatali személyszállítás 2025-2026”** tárgyú beszerzési eljárásban a további beérkezett kiegészítő tájékoztatás kérésre az alábbi tájékoztatást adom.

1. Kérdés:

„A mellékelt 3. sz. szerződéstervezet V/1. pontjában az alábbi írják:

Vállalkozó kötbér fizetésére kötelezi magát arra az esetre, ha olyan okból, amelyért felelős, megszegi a jelen szerződést. Mentesül a kötbérfizetési kötelezettség alól, ha szerződésszegését kimenti.

Kérem, legyenek kedvesek a fenti két mondatot részünkre bővebben kifejteni, mit értenek az alatt, amiért a Vállalkozó felelős, milyen vis majort fogadnak el kötbérfizetés mentesülésére."

Válasz:

A Szerződés VI. 1. pontja az alábbi:

VI. Felek jogai és kötelezettségei, a szerződés megerősítése

1. Vállalkozó kötbér fizetésére kötelezi magát arra az esetre, ha olyan okból, amelyért felelős, megszegi a jelen szerződést. Mentesül a kötbérfizetési kötelezettség alól, ha szerződésszegését kimenti. A Megrendelő kötbérigényét attól függetlenül érvényesítheti, hogy a Vállalkozó szerződésszegéséből kára származott-e.

A mentesülés feltételei valóban nem kerültek egyedileg, taxative felsorolásra, azok lehetséges széles körére tekintettel. A Szerződés IX. fejezete rendelkezik a vis maior eseteiről illetőleg hivatkozik a Polgári törvénykönyv (továbbiakban: Ptk.) idevágó általános szabályozására a mentesülés tárgykörben az alábbi:

„6:142. § [Felelősség szerződésszegéssel okozott károkért]

Aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa."

A Ptk. (6:142. §) szerint - a korábbi felróhatósági alapú felelősségi szabállyal szemben - a kötelezett csak akkor mentesülhet a kötbérfelelősség alól, ha:

- bizonyítja, hogy a szerződésszegést az ellenőrzési körén kívül eső,
- a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta,
- és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje, vagy a kárt elhárítsa.

Az e jogszabályhely szerint megkövetelt három konjunktív (összekapcsolódó, együttes) feltételnek kell fennállnia.

1. A szerződésszegő fél ellenőrzési körén kívül eső körülmény

Csak olyan esemény, körülmény alapján állapítható meg a kárfelelősség alóli mentesülés, mely a szerződésszegő fél **ellenőrzési körén kívül** merül fel. Az ellenőrzési körön kívüli, a szerződésszegő fél által

nem befolyásolható körülménynek alapvetően az a körülmény minősül, amelyre e fél nem képes hatást gyakorolni, azonban önmagában az, hogy **a fél az adott körülményt nem képes befolyásolni**, arra nem képes arra hatást gyakorolni, még nem feltétlenül jelenti, hogy az adott körülményt ellenőrzési körön kívül esőnek kell tekinteni. Az Új Ptk. Tanácsadó Testület véleményét adott ki arról, hogy a Ptk. 6:142. § alkalmazásában hogyan kell értelmezni az „ellenőrzési körön kívül eső” mentesülési okot, illetőleg lehet-e ellenőrzési körön belüli az olyan objektív körülmény, amely a szerződésszegő által nem volt befolyásolható, és amely a gondos ellenőrzéssel sem volt elhárítható. Eszerint az „ellenőrzési körön kívül eső” mentesülési okot a jogalkotói szándék szerint nem felróhatósági alapon kell megközelíteni, azaz az semmiképpen sem a „gondos ellenőrzés” vagy a felróhatóság számít. E körben a vélemény a következőket rögzíti: „*Önmagában az, hogy a szerződést megszegő fél az adott körülményt nem képes befolyásolni, illetve nem képes arra hatást gyakorolni, nem eredményezi azt, hogy a körülményt ellenőrzési körön kívül esőnek kell tekinteni.*”

Ebből következően ellenőrzési körbe eső lehet az olyan „belső” objektív körülmény is, amely a szerződésszegő által nem volt befolyásolható, és amely a gondos ellenőrzéssel sem volt elhárítható.”

Ennek megfelelően tehát a Ptk. a „belső vis maior” esetében – ami alatt alapvetően olyan, a szerződésszegő által nem befolyásolható és gondos ellenőrzéssel sem elhárítható esemény, körülmény értendő, mely a tevékenységi körébe esik – nem teszi lehetővé a felelősség alóli mentesülést, így a szerződésszegő fél a kártérítési felelősség alól csak akkor mentesül, ha az elháríthatatlan körülmény az ellenőrzési körön kívül esik.

A szerződésszegő fél ellenőrzési körön kívül eső körülményeket tételesen nem lehet felsorolni, azonban bizonyos típusokat ki lehet emelni.

- elsődlegesen ilyen körülményként hivatkozik a vis maior „hagyományos eseteire”, azaz a természeti katasztrófákra – földrengés, tűzvész, aszály, fagykár, árvíz, szélvihar, villámcsapás stb. –, melyek közé besorolja **a járványt is**.
- Ezen túl ebbe a körbe tartoznak a jelentős kihatású politikai-társadalmi események, mint például a háború, forradalom, felkelés, szabotázs, **közlekedési útvonal (repülőter) lezárása**, de ide sorolhatók meghatározott állami intézkedések, úgymint a behozatali-kiviteli tilalmak, devizakorlátozások, embargó, bojkott és hasonlóak.
- Az ellenőrzési körön kívül eső körülmények körébe tartozhatnak adott esetben a súlyos üzemzavarok, valamint a szerződésszerű teljesítést lehetetlenné tevő **radikális piaci változások (mint drasztikus árrobbanás, a fizetés pénznemének rendkívüli meggyengülése stb.)**, azonban nem sorolhatók ide a fentiekben már említett „belső vis maior” esetei, így különösen a saját üzemi rend szervezési vagy egyéb zavara, az alkalmazottak magatartása, piaci beszerzési nehézségek és a hasonló esetek. E vonatkozásban kiemelendő még a Bécsi Vételi Egyezményvel kapcsolatos bírói gyakorlat, melyet irányadónak tekinthetünk és mely alapján **az árubeszerzési nehézségek** csak akkor tekinthetők a fenti körbe tartozó esetnek, ha az adott termék teljesen eltűnt a piacról, azaz mindaddig, amíg az áru akár veszteséggel is, de beszerezhető, addig az ilyen nehézség nem szolgál alapul az ellenőrzési körön kívül eső körülmények fennállásának megállapításához.

2. Előre nem láthatóság

A felelősség alóli kimentés második feltétele, hogy a szerződésszegő fél számára az 1) pont szerinti, a saját ellenőrzési körön kívül felmerülő körülmény „**a szerződéskötés idején objektíve ne legyen előre látható**”. Az „előreláthatatlanságnak” a szerződésszerű teljesítést akadályozó körülményre, nem pedig a szerződésszegés következményeire kell vonatkoznia.

A kártérítési felelősség alóli nem mentesít a szerződésszegő fél ellenőrzési körön kívül felmerülő teljesítési akadály sem, ha azzal neki a szerződés megkötéskor számolnia kellett. Annak megítélése szempontjából, hogy mennyiben számolhat adott szerződő fél a saját ellenőrzési körön kívül felmerülő körülménnyel, azt kell figyelembe venni, hogy „a szerződésszegő fél helyzetében lévő személyek mércéjével mérve” egy észszerűen eljáró személy ilyen eset bekövetkezésével számolhatott-e. Nyilván e vonatkozásban figyelemmel kell lenni a köztudomású ismeretekre, a szektorális sajátosságokra, vagy éppen arra, hogy a később szerződésszegésbe eső fél például adott tevékenységre szakosodott céggént milyen információk megszerzésére, milyen szintű kockázatelemzésre volt vagy lett volna köteles, de tekintettel kell lenni arra is, hogy a másik fél milyen információkat adott át neki a szerződéskötést megelőzően.

A Ptk. miniszteri indokolása kifejezetten rögzít is olyan esetet, például járványügyi helyzet miatti, vis maiorra hivatkozással kimenteni kívánt szerződésszegések szempontjából is figyelembe veendő lehet; nevezetesen, **amennyiben a teljesítési akadály közlekedési útvonal lezárása vagy állami intézkedés** és azzal „a kötelezettséget vállaló félnek a szerződés megkötéskor objektíve, azaz a szerződésszegő fél helyzetében

lévő személyek mércéjével mérve, számolnia kellett”, akkor az ilyen, a fél ellenőrzési körén kívül felmerülő teljesítési akadály sem ad okot a felelősség alóli mentesülésre.

A jelen pont szerinti feltétel kapcsán kiemelendő, hogy az előreláthatóságot kifejezetten a szerződéskötés időpontjára vetítve kell vizsgálni.

3. Elvárható volt-e a körülmény elkerülése vagy a kár elhárítása

A kimentésnek a harmadik konjunktív feltétele, hogy ne legyen elvárható a szerződésszegő féltől, hogy a szerződésszerű teljesítést akadályozó körülményt elkerülje, vagy annak „kár-következményeit” elhárítsa.

Lényeges, hogy e feltételt – ellentétben a 2) pont szerinti előre nem láthatósággal – a **szerződésszegés időpontjában kell vizsgálni.**

Kérem a tájékoztatás szíves elfogadását.

Kelt a minősített elektronikus aláírásba foglalt időbélyegző szerinti időpontban.

Tisztelettel:

dr. Nagy Judit
főosztályvezető